

Základná škola s materskou školou Martina Hamuljaka Oravská Jasenica 141

Vnútrotná smernica č. 2/2018

k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov

Úvodné ustanovenia

Riaditeľ Základnej školy s MŠ Martina Hamuljaka v Oravskej Jasenici v súlade so Smernicou č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach, ktoré nadobudlo účinnosť 1. septembra 2018 vydáva túto smernicu.

Táto smernica upravuje základné znaky, formy a prejavy šikanovania detí a žiakov (ďalej len „žiak“), možnosti preventívneho pôsobenia a metódy riešenia šikanovania žiakov v nadväznosti na zodpovednosť školy a školského zariadenia podľa § 144 ods. 1 písm. o) a § 153 ods. 1 zákona a na práva žiaka podľa § 144 ods. 1 písm. i) a k) zákona v znení neskorších predpisov.

Čl. I

Charakteristika a prejavy šikanovania

Pod šikanovaním sa rozumie:

- a) správanie žiaka, ktorého úmyslom je psychické alebo fyzické ublíženie, ohrozenie alebo zastrašovanie iného žiaka alebo zamestnanca školy.
- b) úmyselný spravidla opakovaný útok voči žiakovi alebo skupine žiakov, ktorí sa z rôznych dôvodov nevedia alebo nemôžu účinne brániť.

(2) Podstatou šikanovania je najmä

- a) úmysel ublížiť druhému fyzicky alebo psychicky,
- b) agresia jedného žiaka alebo skupiny žiakov,
- c) prevaha agresora alebo skupiny agresorov nad obeťou.

(1) Šikanovanie sa môže prejavovať

- a) v priamej forme, **najmä fyzickými útokmi, urážaním, nadávkami, posmechom, zosmiešnením, príkazmi agresora vykonať určitú vec proti vôli obete, odcudzením vecí, vyhrážaním, zastrašovaním, vydieraním, zneužitím osobných údajov, fotografií, šírením nepravdivých informácií alebo kyberšikanovaním** alebo
- b) v nepriamej forme, najmä **prehliadaním, ignorovaním, zámerným vyčleňovaním z kolektívu alebo nedobrovoľným vystavovaním agresívnym situáciám, opakovane nevhodnou komunikáciou s pedagógom, ignorovaním pedagóga a jeho pokynov.**

Základná škola s materskou školou Martina Hamuljaka

Oravská Jasenica 141

(2) Kyberšikanovaním je priama forma šikanovania, pri ktorej ide o zneužitie informačno-komunikačných technológií (najmä telefónu, tabletu, internetu a sociálnych sietí) na úmyselné ohrozenie, ublíženie alebo zastrašovanie, pričom sa často vyskytuje v spojení s inými formami šikanovania.

(3) Kyberšikanovanie má najčastejšie tieto znaky

- a) sociálna prevaha alebo psychická prevaha agresora, nie je nutná fyzická prevaha,
- b) agresor vystupuje často anonymne,
- c) útok nevyžaduje fyzický kontakt agresora a obeť,
- d) agresor spravidla nevidí priamu emocionálnu reakciu obeť na útok s ohľadom na anonymitu a odstup, ktoré informačno-komunikačné technológie umožňujú,
- e) útoky sa šíria prostredníctvom internetu podstatne rýchlejšie ako inými spôsobmi,
- f) útoky sú prístupné veľkému množstvu osôb,
- g) agresor je schopný uskutočniť útok z rôznych miest,
- h) útoky môžu mať dlhšie trvanie v čase,
- i) obeť nemusí o napadnutú dlhšiu dobu vedieť,
- j) obeť nemusí byť schopná identifikovať agresora,
- k) zverejnené informácie, fotografie a audiozáznamy a videozáznamy môže byť náročné odstrániť z internetu.

Čl. II

Prevenencia šikanovania

(1) Prevenencia šikanovania sa zabezpečuje najmä formou súčasť výchovno – vzdelávacieho procesu v zmysle Smernice č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a v školských zariadeniach ako primárna prevencia.

(2) V prípade opakovaných nežiadúcich prejavov šikanovania podľa čl. I je možné zabezpečiť sekundárnu formu prevencie, a to pre rizikových žiakov, u ktorých je zvýšená pravdepodobnosť prejavov šikanovania formou pohovorov s konkrétnymi žiakmi, prípadne rodičmi.

(3) Pri preventívnych aktivitách spolupracuje škola s CPPPaP Námestovo, policajným zborom a inými inštitúciami, ktoré ponúkajú preventívne činnosti v súlade s ods. (5)

(4) Riaditeľ školy, koordinátor prevencie a triedny učiteľ priebežne na rodičovskom združení alebo cez stránku edupage informujú zákonných zástupcov o preventívnych činnostiach školy. Pri realizácii preventívnych činností školy riaditeľ školy, koordinátor prevencie a triedny učiteľ venuje zvýšenú pozornosť efektívnosti týchto činností.

Základná škola s materskou školou Martina Hamuljaka

Oravská Jasenica 141

- (5) Riaditeľ školy, koordinátor prevencie a triedny učiteľ vopred preveria navrhované preventívne činnosti školy s cieľom predísť nežiaducemu vplyvu neodborných činností ako aj škodlivému vplyvu kultov, siekt či extrémistických organizácií na žiakov.
- (6) Riaditeľ školy oboznamuje s podstatou, formami a nebezpečnými dôsledkami šikanovania formou písomného súhlasu alebo informáciou na edupage
- a) všetkých žiakov školy,
 - b) zamestnancov školy,
 - c) osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa.
- (7) Riaditeľ školy zodpovedá za systémové aktivity školy v oblasti prevencie šikanovania. Pri príprave a realizácii celoškolskej stratégie najmä
- a) vytvára pozitívne prostredie v škole,
 - b) podporuje prosociálne správanie a vzťahy detí,
 - c) určuje v školskom poriadku pravidlá v aktuálnom školskom roku
 - 1. správania sa vrátane sankcií za ich porušenie,
 - 2. používania mobilných telefónov, tabletov, počítačov a iných komunikačných technológií v priestoroch školy.

Čl. III

Priestupková a trestnoprávna zodpovednosť

- (1) Šikanovanie žiakov môže v určitých prípadoch spĺňať podstatu priestupkov a jedná sa predovšetkým o priestupky v zmysle Zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch a v znení neskorších predpisov:
- a) proti občianskemu spolunažívaniu – §49,
 - b) proti majetku - §50.
- (2) Za priestupky je zodpovedný ten, kto dovŕšil 15 rokov v čase spáchania priestupku a neprekročil 18 rok svojho veku. Takáto osoba sa zaraďuje do kategórie mladistvých.
- (3) Niektoré druhy šikanovania žiakov môže v niektorých prípadoch spadať aj pod trestné činy. Trestná zodpovednosť fyzickej osoby je v Trestnom zákone stanovená vekovou hranicou 14 rokov. Jedná sa hlavne o trestný čin:
- a) ohovárania,
 - b) nebezpečného vyhrážania sa,
 - c) ublíženia na zdraví,
 - d) obmedzovania osobnej slobody,
 - e) nátlaku,
 - f) vydierania,
 - g) lúpeže,

Základná škola s materskou školou Martina Hamuljaka

Oravská Jasenica 141

- h) hrubého nátlaku,
 - i) krádeže,
 - j) poškodzovania cudzej veci,
 - k) neoprávneného užívania cudzej veci,
 - l) sexuálneho násillia a zneužívania,
- (4) Za páchatel'a trestného činu sa považuje žiak, žiačka, ktorý/ktorá trestný čin spáchala sama, alebo bol trestný čin spáchaný konaním skupiny žiakov, čo sa považuje za spolupáchateľstvo.
- (5) Skutočnosť, že fyzická osoba nie je trestne zodpovedná z dôvodu nízkeho veku nie je prekážkou na podanie žaloby vo veci náhrady škody, ktorú žiak spôsobil na majetku alebo vo veci náhrady ujmy, ktorú žiak spôsobil na zdraví. Zákonný zástupca žiaka a žiak zodpovedajú za škodu spoločne a nerozdielne.
- (5) Pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec, ktorému je známy prípad šikanovania a neprijme žiadne opatrenie, môže byť stíhaný najmä za trestný čin
- a) neprekazenia trestného činu, §341)
 - b) neoznámenia trestného činu, §340 alebo
 - c) ublíženia na zdraví, §158

Čl. IV

Metódy riešenia šikanovania

- (1) Odborný postup pri riešení šikanovania rieši tím zamestnancov, ktorý je zostavený z triedneho učiteľa, výchovného poradcu, koordinátora primárnej prevencie a patologických javov a riaditeľa školy. V prípade neprítomnosti riaditeľa školy je členom tímu zástupca riaditeľa školy pre ŽŠ. Tento tím zabezpečuje odborný postup pri riešení šikanovania
- (2) Riaditeľ školy alebo ním poverená osoba pri zisťovaní a preverovaní šikanovania najmä
- a) zabezpečí bezodkladnú pomoc obetiam a ochranu obetí, pohovor s koordinátorom prevencie, s výchovným poradcom, s riaditeľom školy, poprípade s privolaným odborným zamestnancom CPPPaP.
 - b) zabezpečí dozor v triede, kde sa preveruje šikanovanie, bude oslovený vyučujúci, ktorý nevykonáva priamu vyučovaciu povinnosť,
 - c) vykonáva opatrenia na zabránenie nožnej krivej výpovede agresora jeho izoláciou počas preverovania šikanovania v prítomnosti riaditeľa škola alebo ďalšieho člena tímu, ktorý nesmie byť v príbuzenskom vzťahu s agresorom,
 - d) preveruje šikanovanie bezodkladne v čase, keď agresor nie je ešte dohodnutý na spoločnej výpovedi s obeťou, svedkami alebo inými osobami, ktoré na šikanovanie upozornili,

Základná škola s materskou školou Martina Hamuljaka

Oravská Jasenica 141

- e) zabezpečí, aby obeť nebola konfrontovaná s agresorom osobným stretnutím alebo prostredníctvom elektronickej komunikácie, za porušenie môže byť udelená sankcia.
- f) zabezpečí zistenie vhodných svedkov a uskutočnenie individuálnych rozhovorov alebo konfrontačných rozhovorov so svedkami,
- g) uchováva dôkazy pri podozrení na kyberšikanovanie v spolupráci s koordinátorom informatizácie alebo externým expertom,
- h) kontaktuje vo vzťahu k obeti, agresorovi a svedkovi šikanovania
 - 1. zákonných zástupcov,
 - 2. osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa,
 - 3. zariadenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, v ktorom je žiak umiestnený,
- i) kontaktuje miestne príslušné centrum,
- j) zabezpečí použitie anonymnej dotazníkovej metódy,
- k) vedie písomné záznamy o riešení jednotlivých prípadov šikanovania,
- l) zabezpečí pri rozhovoroch prítomnosť najmenej dvoch pedagogických zamestnancov alebo odborných zamestnancov,
- m) ohlasuje príslušným útvarom Policajného zboru podozrenie na spáchanie priestupku alebo trestného činu.¹⁾

Čl. V

Opatrenia na riešenie situácie

- (1) Opatreniami na riešenie šikanovania pre obeť a jej zákonných zástupcov, osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa a zariadenie, v ktorom je obeť umiestnená na základe rozhodnutia súdu sú najmä
 - a) odporúčanie vyhľadať individuálnu odbornú starostlivosť, koordinátor prevencie oboznámi rodičov s možnosťou pomoci CPPPaP a dá im kontakt,
 - b) zabezpečenie skupinového intervenčného programu v spolupráci s centrom,
 - c) zaistenie bezpečia obete, zákonný zástupca si musí prísť po dieťa,
 - d) zabezpečenie informovania a poradenstva o šikanovaní pre osoby uvedené v článku 2 ods. 2.
- (2) Opatreniami na riešenie šikanovania pre agresora a jeho zákonných zástupcov, osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa a zariadenie, v ktorom je agresor umiestnený na základe rozhodnutia súdu sú najmä
 - a) odporúčanie zákonným zástupcom agresora vyhľadať odbornú starostlivosť,
 - b) preloženie agresora do inej triedy alebo do inej výchovnej skupiny, ak je agresor schopný stále ohrozovať svoje okolie,

¹⁾ V prípade podozrenia na spáchanie trestného činu sa uvedené ohlasuje orgánom činným v trestnom konaní, t.j. policajtom alebo prokurátorovi. V prípade podozrenia na spáchanie priestupku sa uvedené ohlasuje príslušnému okresnému úradu.

Základná škola s materskou školou Martina Hamuljaka

Oravská Jasenica 141

c) uloženie opatrenia vo výchove podľa § 58 ods. 2 a 3 zákona.

- (3) Pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec je povinný šikanovanie, alebo podozrenie zo šikanovania medzi žiakmi bezodkladne riešiť a každej jeho obeti bezodkladne poskytnúť pomoc.

Čl. VI

Spolupráca školy s ďalšími inštitúciami a rodičmi

- (1) Riaditeľ školy je povinný oznámiť orgánom činným v trestnom konaní podozrenie, že žiak sa dopustil
- a) šikanovania,
 - b) spáchania trestného činu uvedeného v čl. 2 ods. 7 alebo opakovane páchal priestupky uvedené v čl. 2 ods. 8 v súvislosti so šikanovaním.
- (2) Riaditeľ školy je povinný orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately oznámiť
- a) podozrenie podľa odseku 1,
 - b) skutočnosti, ktoré ohrozujú obeť, agresora alebo svedkov,
 - c) opatrenia, ktoré prijal podľa článku 4 alebo článku 5.
- (3) Pri podozrení na šikanovanie žiaka spolupracujú riaditeľ školy, koordinátor prevencie, výchovný poradca, ďalší pedagogickí zamestnanci a odborní zamestnanci s rodinou obete a s rodinou agresora. O stretnutí je urobený zápis.
- (4) Pedagogickí zamestnanci a odborní zamestnanci dbajú pri rozhovore so zákonným zástupcom obete, agresora alebo svedka najmä na zachovanie dôvernosti informácií.
- (5) Riaditeľ školy môže odporučiť zákonným zástupcom agresora a osobám, ktoré sa osobne starajú o dieťa alebo zariadeniu, v ktorom je umiestnený na základe rozhodnutia súdu, umiestniť agresora na dobrovoľný diagnostický pobyt do diagnostického centra alebo do liečebno-výchovného sanatória.
- (6) O úkonoch podľa tohto článku osoba poverená riaditeľom školy vyhotovuje zápis, z ktorého po jednom vyhotovení poskytne každej zo zúčastnených osôb.

Záverečné ustanovenia

- (1) S touto smernicou boli oboznámení všetci pedagogickí zamestnanci školy na pracovnom zasadnutí pedagogickej rady konanom dňa 2. októbra.2018, čo potvrdili svojim podpisom na prezenčnej listine.
- (2) S touto smernicou budú oboznámení rodičia, respektíve zákonní zástupcovia žiakov na triednych rodičovských schôdkach, súhrne na plenárnom rodičovskom združení.
- (3) Táto smernica bude zverejnená na webovej stránke školy.
- (4) Smernica nadobúda účinnosť dňom 2. októbra 2018 a platí až do odvolania, prípadne do zmeny príslušnej legislatívy.

**Základná škola s materskou školou Martina Hamuljaka
Oravská Jasenica 141**

V Oravskej Jasenici, 1. februára 2019

Ing. Marcela Prielomková, RŠ